

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN MUN. CHIȘINĂU**

**Aprobat la Ședința Senatului
din 11.06.2015**

Rector N. Chicuș, dr., prof. univ.

**CODUL DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ
AL UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ” DIN MUN. CHIȘINĂU**

Chișinău, 2015

CUPRINS

I. DISPOZIȚII GENERALE	3
II. PRINCIPII FUNDAMENTALE	3
III. COMISIA DE ETICĂ: MISIUNEA ȘI ATRIBUȚIILE	9
IV. DISPOZIȚII FINALE	9

I. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. Codul de etică și deontologie profesională al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău (în continuare Cod) are la bază reglementările Codului Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.2014; Cartei Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău, aprobat de Senatul UPSC nr. 10 din 28 mai 2015.

Art. 2. Prezentul Cod are drept scop ghidarea și reglementarea conduitei tuturor membrilor comunității universitare. Codul este un instrument de modelare a comunității universitare în spiritul unor principii și valori, în sensul prevenirii încălcării normelor eticii universitare.

Art. 3 Codul reflectă vocația etică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău (în continuare Universitate) ca instituție angajată în dezvoltarea și practicarea valorilor naționale, europene și universale. Codul funcționează ca un ghid de dezvoltare a relațiilor etice în mediul profesional ce implică membrii comunității universitare (studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre științifico-didactice și didactice, personal didactic auxiliar, personal nedidactic). Totodată, Codul reglementează modul în care trebuie să se desfășoare relațiile dintre membrii comunității universitare și colaboratorii externi.

II. PRINCIPII FUNDAMENTALE

Art. 5. Prezentul Cod se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: libertate academică, competență și profesionalism, integritate, onestitate intelectuală, colegialitate, loialitate, dreptate și echitate, responsabilitate.

Libertate academică

Art. 6. Libertatea academică presupune dreptul oricărui membru al comunității universitare de a-și exprima deschis opiniile științifice și profesionale în mod liber în interiorul sau în exteriorul Universității în cadrul cursurilor, seminarelor, conferințelor, dezbaterilor, dar și al lucrărilor elaborate și susținute sau publicate fără a putea fi cenzurat, în limitele prevăzute de prezentul cod. Este încurajată abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau convingerile religioase.

Art. 7. Libertatea academică implică, în același timp, respectul libertății academice a altuia în toate componentele sale.

Art. 8. Nu se înscriu în cadrul libertății academice și nu își găsesc locul în spațiul universitar:

- a. propaganda cu caracter politic desfășurată în interiorul sau în legătură cu acțiuni ale Universității sau utilizând infrastructura acesteia;
- b. prozelitismul religios;
- c. promovarea unor doctrine sau idei cu caracter extremist, rasist sau xenofob;
- d. defăimarea universității de către membrii comunității universitare;
- e. atacurile personale sau afirmațiile defăimătoare la adresa altor membri ai comunității universitare.

Competență și profesionalism

Art. 9. Profesionalismul este o valoare etică centrală. Universitatea se obligă să cultive un mediu propice pentru competență și competitivitate; să susțină excelența profesională, pedagogică, managerială și administrativă, solidaritatea colegială și loialitatea competițională.

Art. 10. Fiecare membru al comunității universitare își asumă, la nivelul său, răspunderea pentru calitatea procesului educațional.

Art. 11. Orice cadru didactic trebuie să stăpânească disciplina pe care o predă, asigurându-se că întregul conținut al cursului este actualizat, reprezentativ și adecvat nivelului la care se situează disciplina în planul de învățământ.

Art. 12. Dezacordurile de natură științifică între cadrele didactice din Universitate nu trebuie să afecteze pregătirea și rezultatele studenților.

Art. 13. Fiecare cadru didactic trebuie să acorde o atenție deosebită proiectării și organizării cursurilor pe care le asigură conform planului de studii (orelor de contact direct și lucru individual), realizării orelor de consultații, monitorizării și îndrumării activităților de redactare de lucrări (teze de an, lucrări de licență, master sau doctorat), evaluării și comunicării rezultatelor în termenele prevăzute de graficul procesului de studii, orar.

Art. 14. Sub aspect pedagogic, competența presupune alegerea modalităților eficiente de tratare a fiecărei teme din cadrul programului/curriculei, comunicarea obiectivelor cursului, aplicarea unor modalități de examinare în concordanță cu scopurile și finalitățile cursului.

Art. 15. *Constituie încălcări ale principiului competenței și profesionalismului:*

- a. încredințarea de cursuri, seminare sau lucrări de laborator spre a fi ținute de către persoane terțe;
- b. consacrarea unei părți importante din timpul alocat cursului sau seminarului unor discuții fără legătură cu tematica acestuia;
- c. interpretarea intenționat eronată a rezultatelor unei cercetări în vederea fundamentării unei teorii pe care cel în cauză o susține;
- d. raportarea negativă la colegi și la rezultatele lor în cadrul propriilor activități de predare;
- e. obligarea studenților de a-și însuși exclusiv punctul de vedere al cadrului didactic sau refuzul de a lua în discuție, pe bază de argumente, alte puncte de vedere exprimate în aceeași chestiune;
- f. abordarea de către cadrul didactic în cadrul unui curs fundamental doar a unei părți din materie, respectiv doar a aspectelor care îl interesează personal;
- g. alegerea unor modalități de evaluare în dezacord cu obiectivele cursului.

Integritate

Art. 16. Integritatea membrilor comunității universitare este esențială pentru desfășurarea în condiții optime a activității didactice și de cercetare. Fiecare membru al comunității universitare este dator de a se preocupa de evitarea oricăror situații susceptibile să creeze îndoieli cu privire la integritatea sa.

Art. 17. În sfera relațiilor cadru didactic - student constituie încălcări ale obligației de integritate:

- a. pretinderea sau acceptarea de favoruri de orice natură, inclusiv sexuală;
- b. pretinderea sau acceptarea de cadouri sau alte foloase materiale;
- c. împrumutul de bani între cadrul didactic și studenți.

Art. 18. Examinarea de către un cadru didactic a unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea ori cu care cel ce decide are o relație de afecțiune sau o relație contractuală cu excepția relațiilor contractuale de cercetare academică poate crea impresia de protecționism. Pentru evitarea acestei situații se impune formularea de către cadrul didactic în cauză a unei

declarații de abținere:

- a. atunci când există alte cadre didactice la aceeași specialitate, evaluarea studentului se face de către un alt cadru didactic, nominalizat de către șeful de catedră sau decan, după caz;
- b. în cazul în care nu este posibilă înlocuirea, se va numi un alt cadru didactic, având o calificare cât mai apropiată, pentru a-l asista pe titularul disciplinei la examinarea studentului respectiv.

Art. 19. Este interzisă coordonarea de către un conducător de doctorat a unui doctorand aflat cu el în relația prevăzută în art. 18.

Art. 20. Funcțiile de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională se află în relație de incompatibilitate și nu pot fi ocupate concomitent de către soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv, după cum urmează:

- a. președintele Consiliului de dezvoltare strategică instituțională cu rectorul, prorectorii, președintele Consiliului Științific, decanii, prodecanii, membrii consiliului de administrație.
- b. rectorul cu prorectorii, președintele Consiliului Științific, decanii, prodecanii, membrii consiliului de administrație;
- c. prorectorii și președintele Consiliului Științific, cu decanii, prodecanii facultăților;
- d. decanul cu prodecanul facultății respective, șefii de catedre din cadrul facultății respective, directorul școlii doctorale subordonate facultății respective.
- e. prodecanul cu șefii de catedre din cadrul facultății respective, directorul școlii doctorale subordonate facultății respective,
- f. conducătorul de doctorat cu studenții-doctoranzi conduși de acesta.

Art. 21. Orice persoană se află în incompatibilitate cu calitatea de membru într-o comisie de evaluare, de contestație, de concurs sau de promovare având ca obiect evaluarea activității profesionale și/sau științifice a unui angajat cu care se află în relație de soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv. Prezența ca membru în următoarele structuri colective de conducere nu generează incompatibilități:

- a. Senatul universitar;
- b. Consiliul facultății.

Art. 22. În *activitatea de cercetare științifică*, integritatea presupune:

- a. acceptarea și menționarea ca autori ai unei opere doar a persoanelor care au participat efectiv la elaborarea ei;
- b. indicarea sursei din care a fost preluată o idee, o expresie, un rezultat al unei cercetări anterioare, indiferent dacă acestea au fost sau nu publicate. Această regulă privește și elementele preluate din lucrări de orice natură ale studenților sau doctoranzilor și utilizate ulterior de un cadru didactic în propriile cercetări;
- c. recunoașterea explicită a contribuției oricărei persoane care a participat în mod real la o activitate de cercetare. În situația în care contribuția a constat doar într-o activitate de supervizare sau consiliere, nu este necesară o recunoaștere formală a contribuției. În aceste cazuri însă se recomandă aplicarea unei formule de mulțumire.
- d. respectarea destinației fondurilor alocate unui proiect de cercetare. Sursele de finanțare care au stat la baza unei cercetări vor fi menționate în publicațiile în care s-au materializat rezultatele cercetării.

Art. 23. Constituie încălcări ale eticii în domeniul cercetării:

- a. plagiatul;
- b. omisiunea recunoașterii, fie prin menționare ca autor al unei opere, fie prin indicarea sursei, a contribuției unor terți la elaborarea unei opere;
- c. obligarea autorilor unei opere de a menționa ca autori și persoane care nu au participat la elaborarea acesteia;
- d. atribuirea dreptului de autor a unei lucrări unor persoane care nu au contribuit semnificativ la elaborarea acesteia;
- e. orientarea activității de cercetare a studenților, masteranzilor, doctoranzilor în scopul obținerii unui avantaj personal de către îndrumător;
- f. inventarea de rezultate, înlocuirea lor cu date fictive;
- g. nerespectarea condițiilor de confidențialitate;
- h. încălcarea regulilor prevăzute la articolele anterioare.

Art. 24. În activitatea administrativă, integritatea presupune:

- a. desfășurarea corectă a tuturor procedurilor de selecție, alegere sau numire a personalului care asumă responsabilități de ordin administrativ. Este interzisă primirea, acceptarea, cererea, darea sau oferirea de bani, bunuri sau orice alte foloase ori favoruri în schimbul sprijinirii ocupării unui post administrativ;
- b. îndeplinirea cu bună credință și în folosul Universității a oricărei responsabilități administrative. Utilizarea unui post administrativ în scopul obținerii de foloase personale de orice natură constituie o încălcare a obligației de integritate;
- c. în momentul transferului unei responsabilități administrative, fostul titular pune la dispoziția noului titular toate instrumentele, informațiile și elementele, aduse la zi, necesare preluării de îndată a acestei responsabilități;
- d. furnizarea de informații corecte administrației Universității și altor structuri îndreptățite să le solicite;
- e. atunci când, din orice motiv, o persoană nu mai poate să își îndeplinească în mod corespunzător atribuțiile administrative încredințate, ea are obligația de a aduce acest lucru la cunoștința superiorilor.

Art. 25. În afara situațiilor menționate în articolele precedente, există un conflict de interese atunci când:

- a. o persoană decide acordarea unui premiu sau a unei distincții în favoarea unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea ori cu care cel ce decide are o relație de afecțiune sau o relație contractuală cu excepția relațiilor contractuale de cercetare academică;
- b. o persoană deține mai multe funcții în cadrul Universității, iar interesele pe care trebuie să le apere nu sunt compatibile.

Art. 26. În orice situație de conflict de interese persoana în cauză are obligația de a informa, de preferință în scris, superiorul ierarhic cu privire la existența conflictului de interese și a se abține de la implicarea în luarea oricărei decizii în care ar avea sau ar putea crea aparența că are un interes personal.

Onestitate intelectuală

Art. 27. Universitatea promovează cu fermitate onestitatea intelectuală înțeleasă în sensul respectului pentru dreptul la proprietate intelectuală și a drepturilor de autor, precum și a

respectului pentru evaluarea *corectă* a performanțelor cadrelor didactice, a studenților și tuturor celorlalți angajați.

Art. 28. Respectul pentru proprietatea intelectuală și respectarea drepturilor de autor reprezintă o obligație profesională.

Art. 29. Constituie încălcări ale proprietății intelectuale și a drepturilor de autor reproducerea completă sau parțială a unor rezultate științifice, fără a se recurge la o atribuire adecvată a acestora prin specificarea unor elemente relevante precum cele referitoare la autor, operă sau alte elemente de identificare și de atribuire etc. Plagiarea prin eludarea atribuirii corespunzătoare reprezintă o abatere gravă de la deontologia universitară. Comisia de etică poate proceda la consultarea cu specialiști din țară la domeniul de specialitate sau din domeniile înrudite în care se încadrează lucrarea respectivă.

Art. 30. În cazul studenților, constatarea unor atitudini frauduloase la examene, în realizarea de referate, lucrări sau proiecte va fi făcută de către cadrele didactice prezente la examen sau cadrele didactice și cercetătorii responsabili cu coordonarea activității studenților, fiind aplicate acțiuni prevăzute în regulamentul intern.

Colegialitate

Art. 31. Activitatea în comunitatea universitară presupune colaborarea membrilor acesteia, în spirit de colegialitate și respect reciproc. Colegialitatea implică:

- a. respect oferit fiecărui membru al comunității universitare. Încălcarea acestei obligații de către o persoană nu conferă în nici un caz dreptul celui lezat de a adopta o conduită similară;
- b. obligația de asistență reciprocă între membrii comunității universitare, materializată în suplinirea colegială, acordarea de sprijin în activitatea didactică și administrativă, cooperarea cu bună credință în cadrul proiectelor ce implică participarea mai multor persoane; membrii comunității universitare nu vor abuza de suplinirea colegială; aceasta nu se solicită în formă continuată, ci doar excepțional, în situații întemeiate în mod obiectiv;
- c. respectarea mutuală a diferențelor de ordin lingvistic, religios, social între membrii comunității universitare;
- d. înțelegere, respect și sprijin pentru persoanele cu nevoi speciale;
- e. obligația de confidențialitate în privința datelor și informațiilor transmise de un membru al comunității universitare unui alt membru, cu titlu privat. În privința situației școlare a unui student obligația de confidențialitate operează în condițiile Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

Art. 32. Constituie încălcări ale principiului colegialității:

- a. discriminarea, hărțuirea de gen, etnică sau sub orice altă formă, folosirea violenței fizice sau psihice, limbajul ofensator ori abuzul de autoritate la adresa unui membru al comunității universitare, indiferent de poziția ocupată de acesta în cadrul Universității;
- b. discreditarea nejustificată a ideilor, ipotezelor sau rezultatelor cercetărilor unui coleg, fără a ține cont de exigențele presupuse de dezbaterea academică și de principiile argumentării critice nuanțate;
- c. formularea în fața studenților a unor comentarii lipsite de respect la adresa pregătirii

- profesionale a unui coleg;
- d. formularea în fața studenților a unor comentarii cu privire la ținuta morală sau a unor aspecte ce țin de viața privată a unui coleg;
- e. orientarea (sfătuirea) studenților să nu urmeze un curs al unui coleg;
- f. formularea repetată de plângeri sau sesizări vădit neîntemeiate la adresa unui coleg;
- g. utilizarea și dezvăluirea în activitatea didactică sau de cercetare a informațiilor transmise cu titlu confidențial de un alt coleg (date personale, experiențe trăite etc.);
- h. nerespectarea confidențialității privind situația școlară, socială, medicală a oricărui student.

Art. 33. În privința examinării studenților, colegialitatea presupune o informare prealabilă și detaliată a acestora cu privire la obiectivele și cerințele cursului, la modalitățile și perioadele de evaluare.

Loialitate/devotament

Art. 34. Loialitatea față de Universitate presupune obligația fiecărui membru al comunității universitare de a acționa în interesul Universității, de a susține obiectivele, strategiile și politicile acesteia, în scopul realizării misiunii și creșterii competitivității ei.

Art. 35. Universitatea apreciază în mod deosebit atașamentul și fidelitatea celor care își construiesc cariera academică în serviciul ei, fără a descuraja participarea la viața publică sau implicarea în alte activități decât cele presupuse de calitatea de membru al comunității universitare.

Art. 36. *Constituie încălcări ale obligației de loialitate:*

- a. desfășurarea de acțiuni menite să ducă la pierderea unor drepturi patrimoniale sau nepatrimoniale dobândite în mod legal de către Universitate;
- b. desfășurarea, în alte universități sau instituții, a unor activități didactice sau de cercetare care fac concurență celor organizate de către Universitate;
- c. orientarea studenților să abandoneze cursurile Universității în favoarea unei alte instituții de învățământ;
- d. contractarea în afara Universității a unor activități care afectează în mod semnificativ timpul consacrat obligațiilor didactice și de cercetare în Universitate ale persoanei în cauză;
- e. desfășurarea de acțiuni menite să discrediteze Universitatea sau să afecteze imaginea și prestigiul acesteia.

Dreptate și echitate

Art. 37. Dreptatea și echitatea sunt valori pe care Universitatea le promovează în rândul membrilor săi și în raport cu aceștia prin respingerea fermă a oricăror forme de discriminare sau de exploatare, indiferent că acestea se practică în mod direct sau capătă forme subtile de manifestare.

Art. 38. Sunt încălcări ale obligațiilor privind dreptatea și echitatea: discriminarea sau tratarea inegală a membrilor comunității universitare, bazată pe criterii extraprofesionale precum rasa, sexul, etnia, religia, apartenența la grupuri minoritare, convingerile politice, orientările și preferințele personale etc. Acestea sunt interzise deoarece aduc atingeri grave drepturilor privind egalitatea de șanse.

Responsabilitate

Art. 39. Statutul de membru al comunității universitare impune fiecărui membru asumarea responsabilității pentru acțiunile sale.

Art. 40. Responsabilitatea pentru respectarea dispozițiilor prezentului Cod revine fiecărui membru al comunității universitare. Încălcarea dispozițiilor prezentului Cod atrage sancționarea disciplinară în condițiile Codului Muncii și reglementărilor interne ale Universității.

III. COMISIA DE ETICĂ: MISIUNEA ȘI ATRIBUȚIILE

Art. 41. Comisia de Etică universitară are misiunea de a preciza și elabora norme de bună conduită morală și profesională în activitățile profesionale și de a monitoriza aplicarea acestora.

Art. 42. Comisia de etică a Universității este o structură independentă în raport cu Senatul și Rectoratul, ea constituindu-se și funcționând în baza prevederilor Codului Educației, Cartei universitare și propriului Regulament.

Art. 43. În vederea realizării misiunii sale, Comisia de Etică are următoarele atribuții:

- a. stabilește principiile și regulile de conduită morală și profesională obligatorii pentru personalul, comunitatea universitară;
- b. elaborează proiecte de acte în domeniul eticii profesionale în Universitate;
- c. contribuie la elaborarea și modificarea Codului de etică, care se supune Senatului universitar pentru aprobare;
- d. analizează cazurile referitoare la încălcarea regulilor de bună conduită (în urma sesizărilor, contestațiilor sau autosesizărilor) și adoptă hotărâri prin care constată dacă a fost realizată o abatere de la norme și stabilesc persoanele care se fac vinovate;
- e. elaborează recomandări de soluționare a cazurilor conflictuale sau de aplicare a sancțiunilor, conform legislației în vigoare, și le propune Rectorului;
- f. propune modificări la dispozițiile în vigoare menite să contribuie la respectarea eticii profesionale;
- g. întocmește rapoarte cu analize și recomandări ce țin de etica profesională;
- h. colaborează cu Consiliul de etică și management la nivel național (*art. 108, Codul educației*);
- i. alte atribuții prevăzute de Carta universitară și legislația în vigoare.

Art. 44. La solicitarea Senatului/Rectorului, Comisia de Etică realizează și alte activități ce țin de evaluarea, monitorizarea și controlul bunei conduite a studenților, masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice și cercetătorilor, personalului didactic auxiliar, personalului nedidactic.

IV. DISPOZIȚII FINALE

Art. 45. Aplicarea dispozițiilor prezentului cod este de competența Comisiei de etică a Universității.

Art. 46. Prezentul Cod intră în vigoare la data aprobării sale de către Senatul universitar. La aceeași dată se abrogă dispoziții ce contravin prezentului Cod.